

Ασφαλιστικό-Έρευνα-SOS: 100 εργαζόμενοι θα στηρίζουν 106 μη απασχολούμενους το 2060

Ανησυχητικές είναι οι προβλέψεις, ιδιαίτερα για χώρες όπως η Ελλάδα, σύμφωνα με έρευνα για το δημογραφικό και τις επιπτώσεις του στα ασφαλιστικά συστήματα στην Ευρώπη.

Με δεδομένο ότι το προσδόκιμο ζωής του μέσου Ευρωπαίου προβλέπεται ότι θα αυξάνεται κατά δύο χρόνια ανά δεκαετία, σχεδόν ένας στους τρεις κατοίκους της ΕΕ θα είναι άνω των 65 ετών το 2060, έναντι 19% που ήταν το 2015, σύμφωνα με την έρευνα του JRC της ΕΕ και του Διεθνούς Ινστιτούτου Ανάλυσης Εφαρμοσμένων Συστημάτων. Παράλληλα, ως το 2060 η ΕΕ θα διαθέτει μικρότερο εργατικό δυναμικό (215 εκατ. έναντι 245 εκατ. το 2015), αλλά καλύτερα μορφωμένο. Το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι στο μέλλον θα είναι λιγότεροι αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τα ασφαλιστικά και τα συνταξιοδοτικά συστήματα, αφού το μικρότερο εργατικό δυναμικό θα πρέπει να υποστηρίζει με τις εισφορές τους περισσότερους ηλικιωμένους και συνταξιούχους.

Τι προβλέπεται για την Ελλάδα

Η αναλογία ανενεργού-ενεργού πληθυσμού -δηλαδή ο βαθμός εξάρτησης των συνταξιούχων και λοιπών μη απασχολούμενων από τους εργαζόμενους- ήταν περίπου 1,05 στην ΕΕ το 2015 (δηλαδή 105 μη εργαζόμενοι ήσαν εξαρτημένοι από 100 εργαζόμενους) και προβλέπεται -με τις σημερινές τάσεις- να αυξηθεί στο 1,36 το 2060, αν και θα υπάρχουν μεγάλες διαφορές από χώρα σε χώρα. Χώρες που συνδυάζουν υπογεννητικότητα, υψηλό προσδόκιμο ζωής

και χαμηλή απασχόληση, θα έχουν το μεγαλύτερο πρόβλημα. Για την Ελλάδα π.χ. προβλέπεται αναλογία 1,69 (169 μη εργαζόμενοι θα εξαρτώνται από 100 εργαζόμενους) και για την Ιταλία 1,72, ενώ στο άλλο άκρο θα βρίσκονται χώρες όπως η Σουηδία (1,04) και η Δανία (1,05).

Πρόταση για εργασία μετά τα 65

Η μελέτη του JRC, σύμφωνα με το ΑΠΕ, εξετάζει διάφορα σενάρια για να βελτιωθεί η κατάσταση. Από τις τρεις βασικές κυριότερες επιλογές (αύξηση της γεννητικότητας, της εισροής μεταναστών από χώρες εκτός ΕΕ και της απασχόλησης), οι ερευνητές θεωρούν πιο κρίσιμο να διευρυνθεί η απασχόληση, κάτι που αφορά την περαιτέρω διεύρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Παράλληλα, προτείνεται να ενθαρρυνθεί και η συνέχιση της εργασίας πέρα από τα 65 χρόνια. Σύμφωνα με την έκθεση, η ηλικία των 65 δεν πρέπει πια να θεωρείται συνώνυμη με το τέλος της παραγωγικής ζωής ενός ανθρώπου και η ηλικία συνταξιοδότησης πρέπει να γίνει πιο ευέλικτη στο μέλλον. Αν όλα τα κράτη μέλη βελτίωναν έως το 2060 το ποσοστό απασχόλησης του εργατικού δυναμικού τους για να φθάσουν τις χώρες με την καλύτερη επίδοση σήμερα (π.χ. Σουηδία), τότε η ΕΕ δεν θα εξαρτιόταν τόσο από την αύξηση της εισροής μεταναστών ως εργατικού δυναμικού, ούτε από την αύξηση της γεννητικότητας.

Η έκθεση θεωρεί σημαντική τη μετανάστευση για τις μελλοντικές δημογραφικές εξελίξεις στην ΕΕ, τόσο για το μέγεθος του εργατικού δυναμικού, όσο και του συνολικού πληθυσμού της Ευρώπης. Χωρίς καθόλου έξωθεν μετανάστευση, ο πληθυσμός της ΕΕ προβλέπεται ότι -λόγω υπογεννητικότητας- θα μειωθεί στα 466 εκατομμύρια το 2060, δηλαδή στα επίπεδα της δεκαετίας του

1980, ενώ με τη μετανάστευση, μπορεί να φθάσει τα 521 εκατομμύρια. Όμως, από την άλλη, η έκθεση επισημαίνει ότι η μετανάστευση δεν μπορεί να επιβραδύνει σημαντικά τη γήρανση του ευρωπαϊκού πληθυσμού (η οποία θεωρείται δημογραφικά σχεδόν αναπότρεπτη), ούτε να λύσει από μόνη της τη δυσμενή αναλογία εργαζομένων/συνταξιούχων σε βάθος χρόνου.

Σύμφωνα με τα σενάρια της μελέτης, ακόμη και με διπλάσια μετανάστευση, που θα αυξήσει τον πληθυσμό της ΕΕ στα 632 εκατομμύρια το 2060, το ποσοστό των ηλικιωμένων άνω των 65 ετών δεν θα υποχωρήσει κάτω από το 29% (ενώ χωρίς καθόλου μετανάστευση, από την άλλη, θα έφθανε το 34%). Αν εξάλλου η γεννητικότητα αυξηθεί κατά 25%, το ποσοστό του πληθυσμού της τρίτης ηλικίας το 2060 υπολογίζεται γύρω στο 30%. Με άλλα λόγια, μετανάστευση και γεννητικότητα είναι ανεπαρκείς, χωρίς να «βάλει το χεράκι» της η διεύρυνση της απασχόλησης.

Το πρόβλημα της Ελλάδας με το brain drain

Σε μερικές χώρες της ΕΕ, όπως η Ελλάδα, λόγω και της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, στο ισοζύγιο των ροών της μετανάστευσης (πόσοι φεύγουν από τη χώρα και πόσοι έρχονται σε αυτήν) η ζυγαριά εξακολουθεί να γέρνει υπέρ των εκροών, καθώς η μορφωμένα νέα γενιά αναζητά καλύτερη τύχη σε άλλες χώρες, επισημαίνει η έρευνα.

Η μελέτη επίσης προειδοποιεί ότι μερικές χώρες του ευρωπαϊκού Νότου (όπως η Ελλάδα) μπορεί να αντιμετωπίσουν περαιτέρω συρρίκνωση πληθυσμού έως το 2060, αλλά και γήρανση του, καθώς -παράλληλα με την ενδημική υπογεννητικότητα τους- συνεχίζουν να μεταναστεύουν σε άλλες χώρες δυναμικά τμήματα του εργατικού δυναμικού τους, ένα φαινόμενο που εν μέρει οφείλεται στη «διαρροή εγκεφάλων». Για τη Ρουμανία, για παράδειγμα,

προβλέπεται ότι -με τη σημερινή τάση- ο πληθυσμός της θα μειωθεί από 19,9 εκατομμύρια το 2015 σε 13,8 εκατομμύρια το 2060 (μείωση 30%). Αν όμως σταματούσε η μετανάστευση Ρουμάνων σε άλλες χώρες της ΕΕ, τότε η μείωση του ρουμανικού πληθυσμού θα ήταν περίπου η μισή (14%) έως το 2060.

Οι επίμονες αποκλίσεις και ανισότητες στους μισθούς, στην ανεργία και στο επίπεδο ζωής στο εσωτερικό της ΕΕ τροφοδοτούν την ενδο-ευρωπαϊκή μετανάστευση με κατεύθυνση από Ανατολή προς Δύση και από Νότο προς Βορρά. Η έκθεση εισηγείται να ληφθούν μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής και συνοχής μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ώστε να μη χρειάζεται να μεταναστεύει το εργατικό δυναμικό από τις χώρες της νότιας και ανατολικής Ευρώπης προς τις χώρες της βόρειας και δυτικής Ευρώπης.

Η συγκράτηση του εργατικού δυναμικού -ιδίως του πιο μορφωμένου- στις χώρες καταγωγής του στην ΕΕ κρίνεται αναγκαία, αφενός επειδή έτσι θα στηριχθούν καλύτερα τα εθνικά ασφαλιστικά συστήματα και το κράτος πρόνοιας, αφετέρου οι νεότεροι και πιο μορφωμένοι εργαζόμενοι θα είναι ικανότεροι να αξιοποιήσουν τα οφέλη της αυτοματοποίησης, της τεχνητής νοημοσύνης και της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης. Αυτό θα τους βοηθήσει να προσαρμοσθούν καλύτερα στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

ΠΗΓΗ:<https://www.aftodioikisi.gr/asfalistika/asfalistiko-ereyn-a-sos-100-ergazomenoi-tha-stirizoyn-106-mi-apascholoymenoys-to-2060/>